

У світі існують десятки тисяч шкіл Монтесорі (у тому числі дитячих садків, початкових шкіл, гімназій, ліцеїв). В Англії з усіх базових шкіл для дітей до 12 років 20 відсотків складають Монтесорі-школи. У Нідерландах – 40 відсотків. У США національні Монтесорі-об'єднання налічують 10 тисяч шкіл і ліцеїв. Упровадження Монтесорі-педагогіки в Україні було розпочато наприкінці 80 – початку 90-х років ХХ століття. Рішенням Головного управління освіти Київської міської державної адміністрації у 1992 році було вперше відкрито державну «Школу Монтесорі» під керівництвом Т. Михальчук. З 1994 року послідовно й успішно функціонує Український Монтесорі-центр (УМЦ). Метою його діяльності є «популяризація методу Монтесорі в Україні, якісне навчання педагогів для успішної роботи з дітьми в освітніх закладах, співпраця з державними органами освіти, зміцнення зв'язків з міжнародною Монтесорі-спільнотою». У 1996 році була утворена професійна громадська організація – Асоціація Монтесорі – вчителів України, членами якої є педагоги з різних регіонів держави, котрі використовують і впроваджують ідеї італійського педагога.

Педагоги-практики працюють у тісній співпраці з науковцями.

Відомі Монтесорі-випускники:

Пітер Друкер, гур у менеджменту; Сергій Брін, засновник Google; Джиммі Вейлс, засновник Wikipedia; Джордж Клуні, актор, який отримав премію Американської кіноакадемії; Кетрін Грехем, власниця і редактор Washington Post; Габріель Гарсія Маркес, лауреат Нобелівської премії в літературі; принц Вільям и принц Гаррі, члени англійської королівської родини; Мелісса і Сара Джилберт, акторки та ін.

Основні ідеї педагогічної системи Марії Монтесорі є актуальними і понині, близькі з ідеями гуманізації та демократизації, що ґрунтуються на положенні про безмежну віру в природу дитини, її цінність у цьому світі, орієнтації на ідеал вільної, самостійної, активної особистості. За словами І. М. Дичківської: «...педагогічні ідеї М. Монтесорі набувають особливої актуальності. Вони мають увійти до активного арсеналу гуманізації навчально-виховних закладів як складова частина проблеми культивування у людини ноосферної свідомості».

Наша адреса:

ДДПУ Бібліотека, вул.: Ген. Батюка, 19, м.
Слов'янськ, Донецька обл., Україна,
84116

Сайт бібліотеки: <https://lib.ddpu.edu.ua/>

Державний вищий
навчальний заклад
«Донбаський державний
педагогічний університет»
Бібліотека

Марія Монтесорі – видатний педагог-гуманіст ХХ століття

(до 150-річчя від дня народження)

*«Здатність розуміти дітей,
працювати для захисту їх прав – це і є
моя мета»*

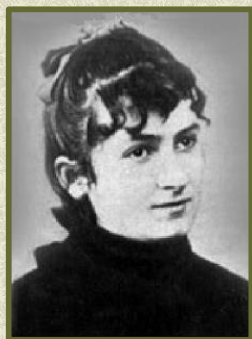
М. Монтесорі

Слов'янськ – 2020

Біографічна довідка

Марія Монтессорі народилася 31 серпня 1870 року в Італії недалеко від міста Анкона. Батько, Алесандро Монтессорі, професійний військовий, а потім фінансовий службовець. Мати Ренільда походила із сім'ї вчених, була достатньо грамотною та передовою жінкою. У віці 16 років Марія Монтессорі вступила до Технічної школи Буонаротті з наміром отримати професію інженера. Проте незабаром центр її інтересів перемістився з технічного мистецтва на медицину, і Марія вступила на

медичний факультет університету в Римі. У липні 1896 року Марія Монтессорі (перша жінка в Італії!) отримала диплом доктора терапії і хірургії Римського Королівського Університету і розпочала медичну практику. В цей час почала цікавитися питаннями виховання і навчання

відсталих дітей. На прохання міністра народної освіти Італії Монтессорі розробила курс лекцій для римських учителів із проблем виховання таких дітей. В 1898 році цей курс було покладено в основу роботи Державної Ортофренічної школи (пізніше медико-педагогічний інститут) для відсталих дітей, якою вона керувала до 1901 року. Згодом М.Монтессорі вступає до Римського Королівського університету на філософський факультет з метою вивчення психології, дидактики, антропології. Одночасно вона займається дослідженнями проблем навчання і виховання дітей у початковій школі.

Результатом цієї роботи стала книга „Педагогічна антропологія”, в якій Монтессорі висловила своє педагогічне кредо - ідею

індивідуального навчання й виховання дітей. З 1904 року М. Монтессорі почала читати лекції з педагогічної антропології в Римському університеті, а також завідувати кафедрою гігієни в Королівському Жіночому Педагогічному коледжі.

6 січня 1907 року у Сан-Лоренцо відкривається перший «Будинок дитини» - дитячий садок для здорових дітей. З цього часу і до кінця життя, впродовж 45 років, Монтессорі займається проблемами виховання й освіти здорових дітей. Результатом роботи з дітьми і теоретичних пошуків Марії Монтессорі стала книга “Метод наукової педагогіки, що застосовується до дитячого виховання в Будинках дитини” (1909). У цій програмній праці Монтессорі подано опис становлення її методу та його принципових ознак: свободи, активності, спостереження й самодисципліни.

З 1913 по 1939 роки М. Монтессорі популяризує свої педагогічні ідеї у світовій практиці шляхом поїздок до різних країн світу. За спогадами сучасників, вона була блискучим лектором: ніколи не читаючи одну й ту ж лекцію двічі, вона кожного разу поновлювала її зміст і вміла захопити нею всіх слухачів.

У 1916-1918 рр. Марія Монтессорі керувала лабораторією педагогіки в Барселоні і продовжувала роботу за кордоном: читала лекції у Нідерландському Педагогічному товаристві (Амстердам), у США. У 1922 році вона була призначена інспектором шкіл Італії.

Поїздки в різні країни світу в 1920-1934 рр. зміцнили міжнародний авторитет М.Монтессорі. У 1926 році вона виступила спікером у Лізі Націй (Женева), організувала Монтессорі-товариства в Аргентині (1927), Англії (1930), Ірландії (1934). Противник будь-якого насильства і тоталітаризму, Марія Монтессорі після фашистського перевороту, в результаті якого до влади в Італії прийшов диктатор Б.Муссоліні, була вимушена

залишити батьківщину. З 1936 року вона остаточно оселилася в Ларені (Нідерланди).

Під час Другої світової війни, перебуваючи в Індії, Марія Монтессорі організувала індійський Монтессорі-рух, який набув великої популярності в цій країні та успішно діє й розвивається там сьогодні.

Роки, проведені в Індії, були дуже плідними для М.Монтессорі. Її педагогічна теорія значно збагатилася ідеями східної філософії. У цей період були створені найдуховніші твори М.Монтессорі: «Всотуючий розум», «Відкриття дитини», «Формування людини» та ін.

Після війни М. Монтессорі повернулася до Європи. Вона читала лекції на Міжнародних курсах в Бельгії, Нідерландах, Норвегії, Іспанії, Швеції, Пакистані, Цейлоні, Австралії, а також працювала лікарем- психіатром. З 1925 по 1953 роки було проведено 10 Міжнародних Монтессорі-Конгресів: Хельсінкі (1925 р.), Ніцца (1932 р.), Амстердам (1933 р.), Рим (1934 р.), Оксфорд (1936 р.), Копенгаген (1937 р.), Единбург (1938 р.), Сан-Ремо (1949 р.), Лондон (1951 р.), Париж (1953 р.). В останні роки свого життя вона очолювала інститут педагогіки ЮНЕСКО в Гамбурзі.

Життєвий шлях М. Монтессорі обірвався в травні 1952 року в Нідерландах.

Перелік найвідоміших педагогічних праць

- «Педагогічна антропологія» (1905);
- «Будинок дитини. Метод наукової педагогіки» (1909);
- «Самовиховання і самонавчання в початковій школі» (1922);
- «Про принципи моєї школи» (1942);
- «Виховання для нового світу» (1946);
- «Розвиток потенційних можливостей людини» (1948);
- «Всотуючий розум» (1949);
- «Формування людини» (1950).

Долучитися до педагогічного методу Марії Монтессорі допоможуть навчальні посібники:

- * Чепіль М. М. Педагогіка Марії Монтессорі: навч. посіб./ М.М. Чепіль; Н.З. Дудник; Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка. - Київ : Слово, 2017. - 271 с.
- * Дичківська І.М. М. Монтессорі: теорія і технологія / І.М. Дичківська, Т.І. Поніманська. – Київ : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 304 с
- * Бондар В. І. Психолого-педагогічні основи розвитку дітей в системі М. Монтессорі : навч. посібник / В. І. Бондар, А. М. Ільченко. – Полтава : РВВ ПДАА, 2009. – 252 с

З педагогічної спадщини

Дитина – людське створіння, яке працює, страждає, прагне розуміння і спілкування, - усе це невідомо нам. Це чиста сторінка в історії людства. Сторінка, яку хотілося би заповнити («Дитина в родині»).

Якщо єдине те, чого ми справді бажемо, це новий світ, то метою освіти повинен стати розвиток прихованих можливостей дитини («Всотуючий розум»).

Чекай і спостерігай» - ось найцінніший девіз вихователя. Ми повинні чекати і бути завжди готовими взяти участь у radoщах і труднощах дитини («Керівництво до мого методу»).

Здатність бачити у вчительки повинна бути такою ж гострою, як у вченого, і такою ж зворушливою, як у святого («Самовиховання і самонавчання в початковій школі»).

Щасливий учитель, у якого клас перебуває на такому рівні розвитку, коли він може сказати: «Присутній я чи ні, клас працює. Група досягла незалежності («Виховання для нового світу»).

Цінність людини не в тому, як її виховали і навчили вчителі, а в тому, як вона сама себе виховала («Будинок дитини. Метод наукової педагогіки»).

Учитель в Монтессорі-педагогіці

- * Досконало володіє теорією і філософським аспектом у роботі за системою М. Монтессорі;
- * колега, партнер, старший товариш дитини, який будь-коли надасть потрібну допомогу;
- * вірить, що дитина виявить свою справжню сутність, коли знайде роботу, яка її зацікавить;
- * доброзичливо і ненав'язливо керує дитиною, стаючи посередником між нею і підготовленим середовищем;
- * нічого не робить за дитину, а допомагає досягти всього самостійно;
- * багато спостерігає, поводить себе як дослідник;
- * не створює дитині неочікуваних ситуацій і у своєму викладанні цілком спирається на знання сензитивних періодів;
- * має приємний голос, прискіпливо ставиться до свого зовнішнього вигляду.

Пріоритетні принципи Монтесорі-школи:

- антропологічний принцип (педагогіка Монтесорі йде «від дитини», у центрі її перебуває дитина);

- принцип умов свободи розвитку дитини (свобода – це свобода пересування дитини в дидактично підготовленому навколишньому середовищі, свобода вибору місця для діяльності, свобода вибору предметів і дидактичного матеріалу для задоволення пізнавальних інтересів, свобода у визначенні тривалості своєї діяльності та вибору рівня освіти, свобода комунікації і об'єднання в роботі з іншими дітьми);
- принцип концентрації уваги (вільна і самостійна діяльність не можлива без уміння зосереджено працювати тривалий час; доводити розпочату

справу до кінця; уважно спостерігати за діями педагога, коли він показує, як працювати з матеріалом; слухати його пояснення, якщо вони необхідні; займатися самостійно і контролювати свої помилки; не заважати іншим);

- принцип спеціально підготовленого навколишнього середовища (при створенні навколишнього середовища обов'язково враховуються фізичні можливості дитини. На легкодоступних полицях пропонується безліч дидактичного матеріалу ретельно продуманого, який володіє унікальною можливістю всебічно розвивати учня);
- принцип індивідуалізації навчання;

- принцип сензитивності (дидактичний матеріал Монтесорі за своєю структурою і предметною логікою відповідає сензитивним періодам розвитку дитини);

- принцип особливого місця педагога в системі освіти (педагог завжди доброзичливо і ненав'язливо керує дитиною, стаючи посередником між нею і підготовленим дидактичним середовищем);
- принцип соціального виховання та інтеграції (індивідуальна робота відбувається в групі, яка за віком і досвідом є різновіковою).

